

УДК 339.9: 314.1
JEL: F22; O15; J61
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-6-40-46>

АНАЛІЗ МІЖДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЇ ТА ЇЇ ВПЛИВУ НА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ

©2025 ІЩУК Ю. А., ГРИБ А. О.

УДК 339.9: 314.1
JEL: F22; O15; J61

Іщук Ю. А., Грив А. О. Аналіз міждержавної міграції та її впливу на зовнішньоекономічну діяльність України

У статті здійснено всебічне дослідження сучасного стану міждержавної міграції України як ключового чинника соціально-економічного розвитку та зовнішньоекономічних зв'язків. Обґрунтовано актуальність дослідження міграції в контексті викликів, що постали перед Україною після 2014 року та особливо з початком повномасштабної війни у 2022 році. Розглянуто основні напрями еміграції українських громадян, зокрема до Німеччини, Данії, Румунії та Литви, а також проаналізовано причини їх переміщення, серед яких домінують економічні та безпекові фактори. Окреслено потоки імміграції до України, зокрема з країн-сусідів, таких як Молдова, Румунія, Польща. Особливу увагу приділено аналізу грошових переказів трудових мігрантів, які становлять вагомe джерело валютних надходжень для України. Проаналізовано динаміку обсягів приватних грошових переказів до України з-за кордону, а також здійснено аналіз країн – джерел надходження цих переказів за період з 2019 по 2024 роки, за винятком 2022 року. Розроблено SWOT-аналіз міграційної ситуації України, у якому визначено сильні сторони, зокрема наявність численної діаспори, стабільні грошові перекази, та слабкі сторони, такі як: відтік трудового потенціалу, нестабільність на ринку праці, демографічне старіння, оскільки більшість мігрантів – це молодь. У дослідженні також розкрито основні можливості, які міждержавна міграція спричиняє для України, такі як: залучення досвіду з боку мігрантів, процес модернізації на ринку праці та диверсифікація джерел доходу для країни. Також визначено загрози від міждержавної міграції для України, наприклад: залежність від грошових потоків, довгострокова втрата людського капіталу на території нашої держави та старіння нації, яке посилює демографічну кризу. У статті підкреслено подвійний характер міждержавної міграції для України – як виклику, так і ресурсу, що потребує ефективного державного регулювання та міжнародної співпраці.

Ключові слова: міждержавна міграція, трудова міграція, громадяни, грошові перекази, зовнішньоекономічна діяльність.

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 9.

Іщук Юлія Анатоліївна – доктор філософії, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Донецький національний університет імені Василя Стуса (вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: yu.ishuk@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4187-7816>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/GXH-2065-2022>

Грив Анна Олександрівна – студентка Донецького національного університету імені Василя Стуса (вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: hryb.a@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3175-7025>

UDC 339.9: 314.1
JEL: F22; O15; J61

Ishchuk Yu. A., Hryb A. O. Analyzing the International Migration and Its Impact on Ukraine's Foreign Economic Activity

The article presents a comprehensive study of the current state of international migration in Ukraine as a key factor in social and economic development and foreign economic relations. The importance of researching migration is justified in the context of the challenges Ukraine has faced since 2014, especially with the onset of the full-scale war in 2022. The main directions of emigration of Ukrainian citizens are discussed, particularly to Germany, Denmark, Romania, and Lithuania, and the reasons for their relocation are analyzed, with economic and security factors predominating. Immigration flows to Ukraine, particularly from neighboring countries such as Moldova, Romania, and Poland, are outlined. Special attention is given to the analysis of remittances from labor migrants, which serve as a significant source of foreign currency inflow for Ukraine. The dynamics of private remittances to Ukraine from abroad are analyzed, along with an examination of the countries that are sources of these remittances from 2019 to 2024, excluding the year 2022. A SWOT analysis of the migration situation in Ukraine has been developed, identifying strengths such as the presence of a large diaspora and stable remittances, as well as weaknesses like the outflow of labor potential, instability in the labor market, and demographic aging, since most migrants are young people. The study also reveals the main opportunities that international migration presents for Ukraine, such as leveraging experience from migrants, modernization in the labor market, and diversifying the country's sources of income. The study further identifies threats posed by international migration to Ukraine, including dependence on remittances, long-term loss of human capital within our territory, and national aging, which exacerbates the demographic crisis. The article highlights the dual nature of international migration for Ukraine – as both a challenge and a resource that requires effective State regulation and international cooperation.

Keywords: international migration, labor migration, citizens, remittances, foreign economic activity.

Fig.: 3. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 9.

Ishchuk Yuliia A. – PhD, Associate Professor, Associate Professor, Department of International Economic Relations, Vasyl Stus Donetsk National University (21 600-richchia Str., Vinnytsia, 21021, Ukraine)

E-mail: yu.ishuk@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4187-7816>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/GXH-2065-2022>

Hryb Anna O. – Student, Vasyl Stus Donetsk National University (21 600-richchia Str., Vinnytsia, 21021, Ukraine)

E-mail: hryb.a@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3175-7025>

У сучасному світі міждержавна міграція стала одним із ключових факторів, що впливають на розвиток національних економік, міжнародні економічні відносини та соціальні структури. Для України це питання набуло особливого значення після 2014 р., коли збройна агресія росії спричинила потужні внутрішні та зовнішні міграційні потоки, а повномасштабне вторгнення у 2022 р. лише загострило дану ситуацію. Міграційні процеси, що охоплюють як виїзд трудових мігрантів, так і вимушену міграцію, викликають значні зрушення у структурі населення, ринку праці, обсягах валютних надходжень та трансформації міжнародних економічних зв'язків України.

У вітчизняній і зарубіжній науковій літературі проблема міждержавної міграції розглядається масштабно та з різних підходів. Питання міграції досліджували такі українські науковці, як Олексій Позняков, Ірина Прибиткова, Елла Лібанова та багато інших. Аналітичні дані, які подає Державна міграційна служба України, Державна служба статистики України, Світовий банк і Міжнародна організація з міграції (МОМ), дають змогу простежити зміни в інтенсивності міграції, обсягах повернення та депортацій, а також вплив трудової міграції на грошові перекази в країну.

Мета статті полягає в дослідженні сучасного стану міждержавної міграції в Україні, визначенні її основних тенденцій, структурних змін та аналізі впливу на зовнішньоекономічну діяльність держави.

У сучасному світі міждержавна міграція виступає одним із ключових факторів глобалізації та інтеграції економік. Україна, з огляду на свою геополітичну позицію, політичну нестабільність та воєнні конфлікти останнього десятиліття, стала як країною-джерелом, так і транзитною державою для мігрантів. Особливої актуальності це набуло після 2014 року, а ще більшого загострення – після повномасштабного вторгнення росії у 2022 році. Міграційні процеси впливають не лише на демографічну ситуацію в країні, а й на зовнішньоекономічну сферу, формуючи нові тенденції в торгівлі, інвестиціях, грошових переказах і на ринку праці. Міждержавна міграція є однією з ключових форм мобільності населення, що суттєво впливає як на внутрішні, так і на зовнішні аспекти соціально-економічного розвитку країни. У широкому розумінні міграція – це переміщення особи або осіб з одного місця проживання, місцевості чи країни, щоб оселитися в іншому місці. У демографії міграція визначається як рух, що призводить до довгострокової або постійної зміни постійного місця проживання. Міграція зазвичай визначається як переміщення, що перетинає певний політичний кордон, наприклад округ, або переїзд на інший ринок праці з метою заснування нового місця проживання [1; 2].

Міграційні потоки в Україні демонструють високу динаміку, особливо після 2014 р. Їх структура формується під впливом цілей міграції, географічних напрямків, віку та статті мігрантів, а також загального соціально-економічного контексту.

Щодо зовнішніх міграційних потоків, можна виділити такі країни:

- ✦ *Німеччина.* Станом на лютий 2025 року в Німеччині перебувало понад 1,2 мільйона українських біженців. Перше підвищення кількості українських біженців було зафіксовано в березні та квітні 2022 року. Станом на кінець січня 2023 року офіційно влада нарахувала понад мільйон біженців. У червні 2022 року в Німеччині була найвища щомісячна грошова допомога для українців, які покинули країну через війну, порівняно з іншими європейськими країнами;
- ✦ *Данія.* Станом на лютий 2025 року понад 40 тисяч українців знайшли тимчасове житло саме в цій країні. Країна надає безкоштовну позашкільну освіту та частково компенсує дитячі садки, що важливо для сімей з дітьми;
- ✦ *Румунія.* Тут орієнтовно зареєстровано понад 178 тисяч українців. Країна пропонує легкий процес легалізації та працевлаштування. Державної фінансової допомоги немає, але необхідну допомогу можуть надати благодійні організації;
- ✦ *Литва.* Приблизна кількість біженців з України на початку 2025 року становила 48 тисяч. Країна надає фінансову підтримку, безкоштовні медичні та освітні послуги та державне житло. Українці можуть швидко знайти роботу та безкоштовно користуватись громадським транспортом [3; 4].

Також міграція впливає на структуру зовнішньоторговельних зв'язків. Українська діаспора активно сприяє просуванню українських товарів, особливо харчових продуктів, на зовнішні ринки. Попит з боку мігрантів стимулює експорт вітчизняної продукції та відкриває нові ніші для малого та середнього бізнесу. Крім того, чисельні культурні та бізнесові ініціативи української діаспори сприяють налагодженню ділових контактів, започаткуванню стартапів, інвестуванню в українську економіку та передачі технологій.

Канада є однією з ключових країн із чисельною українською громадою. Масова еміграція до цієї країни розпочалася наприкінці 19 століття, і ця тенденція зберігається до сьогодні. Перші хвилі мігрантів приваблювалися політикою канадського уряду, що передбачала безоплатне надання землі для освоєння степових регіонів. Серед перших

українських переселенців переважали землероби та фермери, тоді як наступні хвилі українців знаходили зайнятість на великих промислових підприємствах, а саме, на великих фабриках і заводах. Основними центрами проживання українських іммігрантів стали Торонто, Монреаль, Квебек і Нова Шотландія. У сучасних умовах чисельність української діаспори в Канаді продовжує зростати, зокрема внаслідок повномасштабної військової агресії проти України [5].

У 2024 році люди зі всього світу приїжджали в Україну з різних причин (табл. 1), проте абсолютним лідером у цьому рейтингу були і залишаються громадяни Молдови, які перетнули кордон в Україну найбільшою кількістю осіб, яка становить 1,1 мільйона. Молдовани залишаються лідерами в цьому рейтингу з 2022 року.

Структура міграційних потоків до України демонструє значну різноманітність за країнами походження, що зумовлено як географічними, так і соціально-економічними факторами. Найбільшу кількість відвідувачів складають громадяни сусідніх країн, таких як Молдова, Румунія, Польща та Угорщина.

У сучасних умовах активної трудової міграції українських громадян грошові перекази з-за кордону набувають особливого значення для економіки держави. Приватні грошові перекази є важливою складовою зовнішньоекономічних надходжень України та мають суттєвий вплив на її платіжний баланс, валютний ринок і добробут домогосподарств. Відповідно до міжнародної методології платіжного балансу, до складу приватних переказів входять два основні компоненти: оплата праці працівників-мігрантів та приватні трансферти, що охо-

Таблиця 1

Рейтинг 10 країн, громадяни яких найчастіше приїжджали в Україну у 2024 р.

№ з/п	Країна	Кількість громадян	Причина
1	Молдова	1 121 351	Найбільша група іммігрантів з Молдови в Україну – через схожу культуру, мову та економічну ситуацію. Люди приїжджають для роботи в будівництві, сільському господарстві
2	Румунія	423 256	Близьке географічне розташування та активна торгівля стимулюють міграцію. Громадяни Румунії часто відвідують Україну для транзиту, ведення бізнесу, короткострокових туристичних подорожей або приватних візитів до родичів у прикордонних областях
3	Польща	219 336	Польські громадяни зацікавлені в культурному туризмі, а також у відвідинах Львівщини через історичну спадщину
4	Угорщина	127 472	Угорці часто відвідують Україну для приватних візитів, зокрема до родичів
5	Ізраїль	73 703	Громадяни Ізраїлю відвідують Україну як з туристичною метою, зокрема до єврейських пам'яток, так і для медичних процедур, які в Україні дешевші. Значну частину візитів становлять бізнес-контакти
6	Словаччина	67 339	Основні причини – приватні поїздки та ділові контакти, туризм.
7	США	52 012	Американці часто приїжджають для культурного обміну, бізнесу або навчання. Деякі візити пов'язані з родинними зв'язками через українську діаспору у США
8	Німеччина	49 217	Основними причинами є бізнес-відносини, участь у міжнародних конференціях, а також відвідування історичних місць
9	Туреччина	24 194	Туреччина є одним із найбільших торговельних партнерів України, тому громадяни Туреччини відвідують країну для бізнесу. Вони цікавляться Одесою та Києвом, а також приїжджають для участі у виставках або міжнародних заходах
10	Велика Британія	32 624	Громадяни Великої Британії відвідували Україну задля волонтерства та гуманітарної допомоги. Також представники британських медіа, журналісти та документалісти відвідують Україну для висвітлення подій, пов'язаних з війною, та створення репортажів

Джерело: складено на основі [6].

плюють грошові перекази між домогосподарствами резидентів та нерезидентів. Ці надходження, як правило, пов'язані з трудовою міграцією та можуть здійснюватися як офіційними, так і неофіційними каналами. Значення приватних переказів (рис. 1) полягає в їхній здатності не лише підтримувати споживчий попит у країні, а й стабілізувати макроекономічні показники в умовах зовнішніх шоків.

політики, так і до підтримки зв'язків із трудовими мігрантами, які залишаються значним джерелом валютних надходжень та підтримки соціальної стабільності в Україні.

Значна частка грошових переказів в Україну надходить із країн, у яких сконцентровано найбільша кількість українських трудових мігрантів. Розуміння географічного розподілу цих надходжень

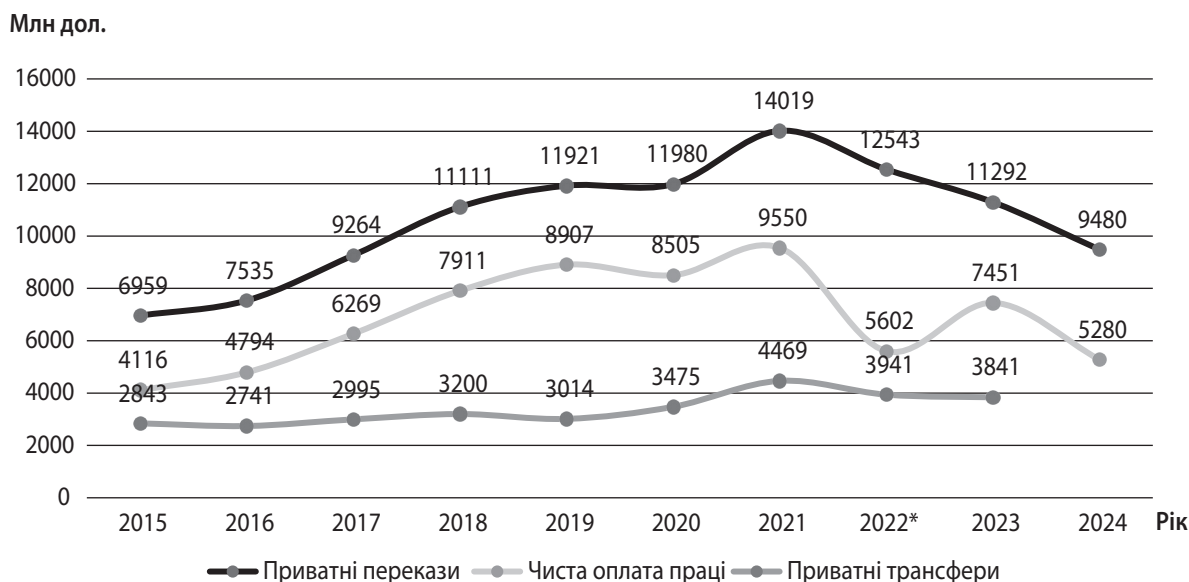

Рис. 1. Динаміка обсягів приватних грошових переказів до України з 2015 по 2024 рр., млн дол. США

Джерело: складено на основі [7].

У 2015 р. обсяг приватних грошових переказів становив 6 959 млн дол. США. У наступні роки спостерігалось стабільне зростання: у 2017 р. – 9 264 млн дол., у 2018 р. – 11 111 млн дол., а у 2021 р. перекази досягли рекордного значення у 14 019 млн дол. Така динаміка свідчить про збільшення трудової міграції, зростання доходів українців за кордоном, а також розширення використання офіційних каналів переказу коштів. Починаючи з 2022 р., обсяги надходжень почали знижуватися: у 2022 р. – 12 543 млн дол., у 2023 р. – 11 292 млн дол., а за попередніми оцінками 2024 р. – 9 480 млн дол. США. Причинами такого зниження можуть бути як війна, що спонукала багато українців виїжджати за кордон, так і загальне послаблення економічної активності або втрата можливостей заробітку за кордоном у певних регіонах [7].

Таким чином, аналіз динаміки приватних грошових переказів показує, що вони залишаються важливим фінансовим ресурсом для країни. Проте останні роки демонструють зміну тренду: після тривалого зростання відбулося поступове скорочення обсягів переказів. Необхідно посилити державну увагу як до міграційної

(рис. 2) дозволяє не лише оцінити економічну роль окремих держав-партнерів, а й відстежити основні напрямки трудової міграції.

Найвищі обсяги стабільно надходили з Польщі – саме ця країна залишається ключовим напрямком трудової міграції українців, про що свідчать найвищі показники серед усіх країн. Зокрема, у 2021 році надходження з Польщі сягнули 4647 млн дол. США, після чого спостерігається поступове зниження, що, ймовірно, пов'язане як із загальними економічними викликами, так і зі зміною міграційних маршрутів через повномасштабну війну. Помітні обсяги також надходять зі США, Сполученого Королівства та Німеччини. Усі три країни демонструють загальну тенденцію зростання грошових переказів до 2021 р. із подальшим зниженням у 2023–2024 рр., що може бути зумовлено як економічними факторами у країнах перебування, так і змінами у складі української діаспори. Водночас Італія та Кіпр, які раніше були серед традиційних країн – реципієнтів трудових мігрантів, демонструють поступове скорочення обсягів переказів, що свідчить про зниження ролі цих напрямків у сучасній трудовій міграції з України.

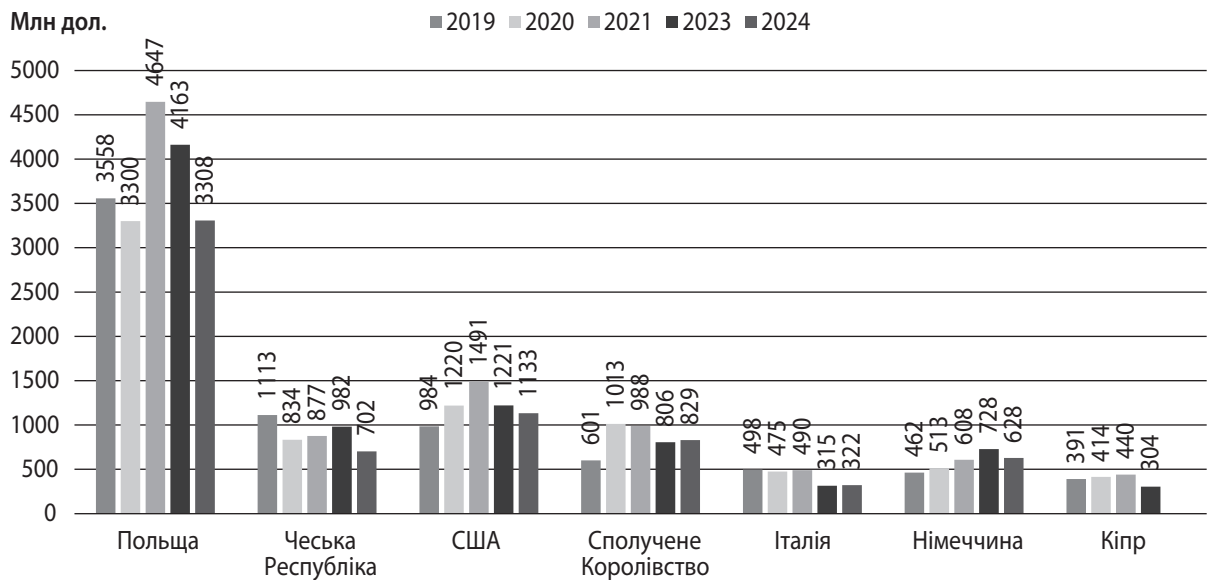

Рис. 2. Обсяг приватних грошових переказів в Україну за основними країнами з 2019 по 2024 рр., не враховуючи 2022 р., млн дол. США

Джерело: складено на основі [7].

Однією з причин зниження обсягів приватних грошових переказів у останні роки, зокрема у 2023–2024 рр., може бути трансформація характеру трудової міграції українців. Якщо до повномасштабного вторгнення росії в Україну перекази здебільшого здійснювалися особами, які виїжджали самостійно для працевлаштування та підтримки своїх батьків чи сімей, що залишилися вдома, то з 2022 р. міграція набула іншого характеру. Багато українців почали виїжджати повним складом сім'ї, а отже, потреба у грошових переказах до України суттєво знизилася – кошти використовуються безпосередньо за місцем проживання. Це частково пояснює скорочення обсягів надходжень із традиційно активних країн – реципієнтів трудових мігрантів.

У сучасних умовах глобалізації та трансформаційних процесів в Україні міждержавна міграція набула нових масштабів і значущості. Мільйони українських громадян, які виїжджають за кордон у пошуках кращих соціально-економічних умов, стають не лише частиною глобального трудового ринку, а й активними суб'єктами зовнішньоекономічних процесів. У контексті вивчення наслідків міждержавної міграції для зовнішньоекономічної сфери України доцільним є застосування інструменту SWOT-аналізу. Цей метод дозволяє комплексно оцінити як внутрішні переваги та недоліки, так і зовнішні можливості та загрози, які виникають у зв'язку з активною трудовою та економічною міграцією громадян України (рис. 3).

SWOT-аналіз засвідчив, що міждержавна міграція має складну природу впливу на зовнішньоекономічну діяльність України. З одного боку, вона є важливим джерелом валютних надходжень та сприяє розширенню зовнішньоекономічних зв'язків завдяки активності української діаспори. З іншого боку – породжує серйозні виклики, зокрема у сфері людського капіталу. Чітке виявлення можливостей і загроз дозволить сформувати більш ефективну міграційну політику, що базується не на стримуванні мобільності, а на її стратегічному використанні як ресурсу модернізації та інтеграції України у глобальну економіку.

ВИСНОВКИ

Міждержавна міграція є багатогранним соціально-економічним явищем, що відіграє ключову роль у формуванні міжнародних зв'язків і суттєво впливає на демографічну ситуацію, ринок праці, зовнішню торгівлю та економічну безпеку держави. В українському контексті її значення посилюється після 2014 року, а особливо – з початком повномасштабного вторгнення росії у 2022 році, яке спричинило масовий виїзд населення. Основними напрямками еміграції українців залишаються Польща, Німеччина, Чехія, Італія, а також Канада та США. У багатьох країнах сформувались потужні українські діаспори, що сприяють кращій адаптації новоприбулих, створенню соціальних зв'язків та зміцненню міждержавних контактів. Особливо чисельною є діаспора в Канаді, і тенденція до її зростання зберігається. Водночас до України

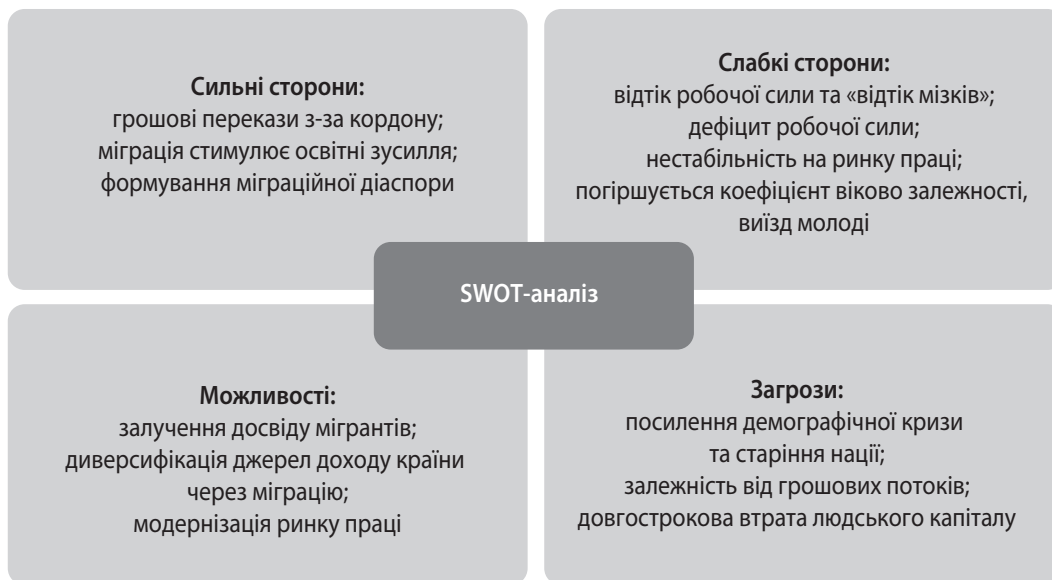

Рис. 3. SWOT-аналіз міждержавної міграції України

Джерело: складено на основі [8; 9].

в'їжджають мігранти з Молдови, Румунії, Польщі, Угорщини та інших країн, хоча в умовах воєнного стану обсяги імміграції значно скоротилися.

Важливим чинником економічної підтримки є грошові перекази від трудових мігрантів, зокрема з Польщі, США, Італії та Чехії. У структурі валютних надходжень ці трансферти нерідко перевищують обсяги прямих іноземних інвестицій.

Проведений SWOT-аналіз дозволив виявити основні *сильні сторони* (наявність потужної діаспори, стабільні валютні надходження), *слабкі сторони* (відтік трудового потенціалу, демографічне старіння), *можливості* (поглиблення інтеграції з ЄС, використання іноземного досвіду) та *загрози* (втрата кваліфікованих кадрів, скорочення внутрішнього ринку праці). Загалом міждержавна міграція виступає водночас і як виклик, і як стратегічний ресурс для України. Її ефективне регулювання має базуватися на системному аналізі, міждержавному партнерстві та всебічній підтримці українських мігрантів задля збереження людського капіталу та зміцнення міжнародного іміджу держави. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. The Study: The Migration Policy of Ukraine Concerning Foreigners in the Context of Post-War Reconstruction. *Right to Protection*. November 21, 2023. URL: <https://r2p.org.ua/en/page/study-migration-policy-211123>
2. Toney M. B., Bailey A. K. Migration, an Overview. *Springer Nature Link*. 2014. P. 4044–4050. Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research. Springer, Dordrecht. DOI: https://doi.org/10.1007/978-94-007-0753-5_1804
3. Найкращі країни для біженців у 2024 році: куди можна емігрувати українцям. *Visit Ukraine*. 2024. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/4138/best-countries-for-refugees-in-2024-where-ukrainians-can-emigrate-to#yaki-krayini-proponuyut-krashhi-umovi-dlya-bizenciv-z-ukrayini>
4. Estimated number of refugees from Ukraine recorded in Europe and Asia since February 2022 as of May 2025, by selected country. *Statista*. 2025. URL: <https://www.statista.com/statistics/1312584/ukrainian-refugees-by-country/>
5. Ukrainians in Canada: from the first wave of immigration to now. *Ukrainian World Congress*. 2022. URL: <https://www.ukrainianworldcongress.org/ukrainians-in-canada-from-the-first-wave-of-immigration-to-now/>
6. Кот С. Скільки іноземців відвідало Україну з 2022 року: громадяни яких країн серед лідерів. *Comments.ua*. 28.01.2025. URL: <https://society.com.ua/ua/news/migration/skilki-inozemciv-vidvidalo-ukrainu-z-2022-roku-gromadyani-yakih-krain-sered-lideriv-757624.html>
7. Статистика зовнішнього сектору. *Національний банк України*. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external>
8. Achieving Sustainability in Ukraine through Military Brownfields Redevelopment / Eds.: Cezar Morar, Laurel Berman, Serap Erdal, Liudmyla Niemets. *NATO Science for Peace and Security Series*. 2023. 353 p. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-94-024-2278-8>
9. Pienkowski J. The Impact of Labour Migration on the Ukrainian Economy. *European Commission*. 2020. 28 p. URL: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/49fb1672-031a-453a-bf01-a9da9431c59a_en?filename=dp123_

en.pdf&prefLang=bg#:~:text=The%20impact%20of%20emigration%20and,social%20security%20contributions%20in%20Ukraine

REFERENCES

- “Achieving Sustainability in Ukraine through Military Brownfields Redevelopment”. *NATO Science for Peace and Security Series*. 2023. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-94-024-2278-8>
- “Estimated number of refugees from Ukraine recorded in Europe and Asia since February 2022 as of May 2025, by selected country”. *Statista*. 2025. <https://www.statista.com/statistics/1312584/ukrainian-refugees-by-country/>
- Kot, S. “Skilky inozemtsiv vidvidalo Ukrainu z 2022 roku: hromadiany yakykh krain sered lideriv” [How Many Foreigners Have Visited Ukraine Since 2022: Citizens of Which Countries are Among the Leaders]. *Comments.ua*. January 28, 2025. <https://society.comments.ua/ua/news/migration/skilki-inozemciv-vidvidalo-ukrainu-z-2022-roku-gromadyani-yakih-krain-sered-lideriv-757624.html>
- “Naikrashchi krainy dlia bizhentsiv u 2024 rotsi: kudy mozhna emihruvaty ukrainsiam” [The Best Countries for Refugees in 2024: Where Ukrainians Can Emigrate]. *Visit Ukraine*. 2024. [today/uk/blog/4138/best-countries-for-refugees-in-2024-where-ukrainians-can-emigrate-to#yaki-krayini-proponuyut-krashhi-umovi-dlya-bizenciv-z-ukrayini

Pienkowski, J. “The Impact of Labour Migration on the Ukrainian Economy”. *European Commission*. 2020. \[https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/49fb1672-031a-453a-bf01-a9da9431c59a_en?filename=dp123_en.pdf&prefLang=bg#:~:text=The%20impact%20of%20emigration%20and,social%20security%20contributions%20in%20Ukraine\]\(https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/49fb1672-031a-453a-bf01-a9da9431c59a_en?filename=dp123_en.pdf&prefLang=bg#:~:text=The%20impact%20of%20emigration%20and,social%20security%20contributions%20in%20Ukraine\)

“Statystyka zovnishnoho sektoru” \[External Sector Statistics\]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. 2024. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external>

“The Study: The Migration Policy of Ukraine Concerning Foreigners in the Context of Post-War Reconstruction”. *Right to Protection*. November 21, 2023. <https://r2p.org.ua/en/page/study-migration-policy-211123>

Toney, M. B., and Bailey, A. K. “Migration, an Overview. Springer Nature Link”. In *Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research*, 4044-4050. Dordrecht: Springer, 2014.
DOI: \[https://doi.org/10.1007/978-94-007-0753-5_1804\]\(https://doi.org/10.1007/978-94-007-0753-5_1804\)

“Ukrainians in Canada: from the first wave of immigration to now”. *Ukrainian World Congress*. 2022. <https://www.ukrainianworldcongress.org/ukrainians-in-canada-from-the-first-wave-of-immigration-to-now/>](https://visitukraine.</p>
</div>
<div data-bbox=)

УДК 339.5:658.7:005.35

JEL: M14

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-6-46-52>

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В УПРАВЛІННІ МІЖНАРОДНИМИ ЗАКУПІВЛЯМИ

©2025 ШУБА Т. П., ГУНЬКО Н. В.

УДК 339.5:658.7:005.35

JEL: M14

Шуба Т. П., Гунько Н. В. Соціальна відповідальність в управлінні міжнародними закупівлями

У статті досліджено сутність та особливості реалізації принципів соціальної відповідальності в управлінні міжнародними закупівлями в умовах сучасної глобалізованої економіки. Наголошено, що в останнє десятиліття концепція корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) набула нового значення у сфері закупівельної діяльності транснаціональних корпорацій та великих міжнародних компаній. Особливу увагу приділено формуванню етичних стандартів у взаємодії із постачальниками, дотриманню екологічних норм, забезпеченню справедливих умов праці, запобіганню дискримінації та використанню дитячої праці в ланцюгах постачання. Автором проаналізовано основні міжнародні ініціативи та регуляторні документи, що визначають рамки соціально відповідального постачання, зокрема стандарти ISO 20400, Глобальний договір ООН, принципи ESG (екологія, соціальна відповідальність і корпоративне управління). Зроблено акцент на практиках провідних компаній у сфері сталих закупівель (sustainable procurement) та ролі аудиту постачальників у забезпеченні відповідності соціальним критеріям. У роботі також розглянуто складнощі, що виникають при впровадженні соціально відповідальних практик у міжнародні закупівельні процеси, зокрема в країнах, що розвиваються. Запропоновано рекомендації щодо інтеграції соціальних аспектів у стратегії закупівель на різних рівнях управління: від політик компанії до щоденних операційних рішень. Зроблено висновок, що соціальна відповідальність у міжнародних закупівлях є не лише етичним імперативом, а й важливим чинником довгострокової конкурентоспроможності бізнесу.

Ключові слова: міжнародні закупівлі, соціальна відповідальність, глобалізація, міжнародний бізнес.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 8.

Шуба Тетяна Петрівна – кандидат економічних наук, доцент, виконуюча обов'язки завідувача кафедри, кафедра міжнародної економіки та світового господарства, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: shubatatiana11@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7163-2721>

Гунько Надія Володимирівна – студентка, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: nadyacheka@gmail.com